

Jussi Laurila

MUISTEMII LAPSUUSVUOSILT 1920- JA 1930-LUVUILT

Ensimmäine kauppamatka

Olin kolme vuove ikkäine sillo ko tämä nyt muisteltava kauppamatka tapahtu. Itseen kyl tätä lähtyö muista, kirjutan mitä toist on huastaniet. Myö oltii Leskelä Sievi kans jokapäiväist leikkikaverit ja häne kanssua myö sit kaupal lähettiikii. Osuuskaupal. Sitä mie en muista kuullehein, mitä Sievil olj sil kertua piäl, mut miul olj kuulemma vua paita.

Lähettii lippuamua kyläkujasii sivu Jerlan (Suvimäki) ja Vanan (Juho Koskinen). Osattii iha oikei kiäntyy Rohkola kujasil Ripakkuo (Koskivaara) päi. Ripako Mar' olj olt kartanol ja kysynt meilt, jot mihi työ uotta mänös. Saiha hiä iha oikija vastaukse jot myö männiä kaupal. Mut ei hiä mei matkua keskeyttänt. Nii meijä matka jatku iha suunnitelmii mukasest kujasii myöte nuoi kilometri matka. Myö ko tultii sit Rohko Puavo talo kohal ni sit tulj meil este ettie. Puavo Liisa sattu olemua kartanol ja näk nuoret matkalaiset ja hiäki utelemmua meilt jot mihi myö ollua mänös. Sit ko hiä kuul jot mihi myö oltii mänös ni eiks hiä hävitö, paremmi sano, pijätti meijät!

Ei myö keretty pitätetty kauva olla ko meil tulliit noutajat. Meijä ko tulliit heinäpellolt kottii murkinal nii alkoit kysellä jot mis se Jussi on. Käivät kysymäs Leskelästä (Heikki Laurila) ämmält jot onks mei Jussii näkynt tiäl teil. Sit vast ämmäkiä havaht, jot eihä Sieviäkiä uo koton. Tämä ämmä olj sellane kunna elätti ja olj Leskeläs kunnasyöttiän, niiko sillo sanotii. Nyt alko etsijöil tulla liikettä. Kyseltii nuapurloilt, katsottii kaivot, ei mistiä löyvy. Suurensiit etsintäaluetta. Ko etsintäpartio tulj Ripako kohal ni sattu Mar' tuas olemua kartanol. Hiä sano jot tästhä ne männiit ja sannoit mäneviä osuuskaupal.

Sit ei enniä kauva mänt ko ensimmäine tiijustelija olj paikal. Puavo Liisa olj iha tarkoituksel varttumas kartanol, arvais jot kyl matkalasii varmast kohta tullua etsimiä. Ensimmäiseks tulj siskoin Hessa. Mie ko huomasi hänet kokatsoin tuva ikkunast ni sanoin: Tuolt tulluo ainakii meijä Hessa! Tämän uon siint reissust muistavinnai. Muistanks mie vai onks se tult jälkiepäi, siint en uo iha varma. Tämä lapsehoitaja ämmä ja issäin kuuluit ja etsintäpartijuo. Issäin toi matkassua vauhittajankii, "Koivunieme herran". Se kuulemma aika taval jouvuttikkii kottii päi männyö. Ain ko vauht sen verra hiljen jot vitsa yletti ni ain roisaht vitsa kinttuloil. Ämmä ois kuulemma ottant Sievin selkähie mut issäin olj sen tyrmänt ja sanont jot jos otat sen tytön selkäheis, suat siekii täst vitsast kintulleis. Ja nii matka jatku entisie mallii.

Näi epäonnine olj meijä ensimmäine osuuskauppamatka.

Ohtakkeine opi alkutaival

Olin täyttänt seitsemä vuotta. Kouluu mänö olj ies. Tavallisest kouluu mäntii syksyl, mut meil sinä syksyn kouluu mänevil olj hyvä tuur, ainakii miu mielestäi. Vaskela-Raajun koulun pit valmistuu syksyl 1928, mut jostai syyst se valmistu vast vuove lopus. Näi myö päästii senaikane alakoulu yhtä lukukautta vähemäl. Mäntii kouluu tammikuus 1929.

En tarkkua muista, pakottiks isä miut opettelemmua tavvuamista enne kouluu männyö vai olk se vapaaehtoista. Mut pakko siint kummikii miul tulj. Marttayhistys järjest joka vuos pikkujoulun jossai kylä talos. Miukii mielein tek kovast piässä sin, mut ei se olt siihe aikua itsestiä selvä jot pienet lapset piäsiit mukkaa. Aikain ko oikei naurusin ni sain luvan lähtii, mut ehton olj jot miun pit oppii tavvuamua. Kova olj ehto mut kova olj halukii piässä juhlii.

Toivottomalt tuntu se piäsy iha viimisie ast. Ei kylläkiä olt vaikija sana, mikä pit oppii tavvuamua, näi jälkiepäi ajatelle. Sana olj: Halli. Alku sanast olj iha helppo, mut toine tavu tuntu yliäsemättömält. Se "Hal" olj selvä, mut ko pit suaha tavvu "li" ni siint tulj ain "ti". Kovil se otti, mut tulj se viimisel. Ei sitä kummikua usottu yhtie eikä kahtie kertua. Illa mittua tehti pistokokkeita, onks oppi jänt piähä.

Hyväst mie sit ne pistokokkiet läpäsin ja piäsin ensimmäisii juhlii.

Näi ohtakkeine olj miu oppimise alku ja juhlii piäsy.

Suojeluskuntakivar

Juttuloi o kaikelaisii mut tiä o iha tosj. Uon nimittäi olt tämän näkemäs, melkei. Tiä sattu sillo ko mie oli melko pienpoika. Issäin olj siihe aikua suojeluskunnas.

Yhten päivän hiä käi puhistammua sitä suojeluskunna kivariä, vissii hiä olj jossai käynt sil ampumas. Oljha siin pyssys se rautane puhistuspuikko, mut hiä vuolj puust sellase puikon ja sen piähä laitto puhistustuko. Tietiähä tiän mite siin käi. Se tukko jäi sin piippuu. Sit vast hiä otti sen rautase puiko, käi sil yrittämmiä pois sitä tulluo. Eihä siint mitä tult, se män vua ain tiukemmal. Vaik kuka sano mitä, kettiä hiä ei uskont. Omapäine ko olj ni hiä tuumais jot kyl se ampumal sielt lähtyö. Tuumast toimie. Hiä köytti sen kivari aita seinä ja perä aita salvainta vast. Panj sit täysinäise kivari panokse piippuu, köytti naru liipasimmie. Kylhä hiä sen itseki ties, mite siin käyp. Meijät lapset komennetiä tuppuu, varmuuve vuoks turvua.

Sit se tapahtu. Itse hiä män aita nurka tuaks ja sit nykäs narust. Paukahus kuulu mut samal hävis kivarkii aita seinäst. Piippu löyty Heimola pellolt, viijekymmenä metri piäst. Lukko olj puont siihe aita salvaime luoks, puuosat lenteliit mikä mihikii. Montua kappaletta niitä ei löytynt.

Pappa keräs lelut pussii ja läks näyttämiä tulosta paikallispiälliköl. Sitä en muista kuka sillo olj paikallispiällikkö, mut sen muistan jot maksua se kivar pit. Isäpappa tulj hyvi äkäsen kottii ja pan toisie pussii sen suojeluskuntapuvun, käi viemäs sen pois. Sano pois tultuvua, jot hiä ei niitä tarvii. Hiä ei sulattant sitä ko hänel maksattiit sen kivarin. Oma vikaha se olj, eikä sen pyssy syy.

Vasula pässi

Miut käsettiä pyytämiä leipiä luaniks (lainaksi) Vasulast, ko oma leipätaikina ei olt kerent hapantuu paistokuntuo. Mie tein työtä käsketty. Mänömatka onnistu iha suunnitelmii mukkua, mut pois tulles tulj pienii onkelmii Vasula äkäse pässi kans.

Mie läksi oikasemmua siint Vasula lammashuan kulma poikki. Ajatteli ko se pässi olj siel iha toises piäs, jot mie kerkiin livahtua siint enneko pässi havaitsuo miut. Mut mitä tyhjiä, just ko mie laita portiramppii kii nii eiks tiä pässi pahus uo siin miu takannai. Minnuu käi hirvittämmää ko se katso viel nii äkäsest, piä kallellua. Kerkesi jo siin ajatella jot sitä alkua sit niitä iskuloi tulla. Mut sanottua, jot hätä ko on suur ni apukii o likkiel. Nii nytkii.

Vissii se pässi haisto sen leivä hajun ko se heitäis nii tuttavalliseks. Siin älysin miekii pelastuksein oleva. Mie ojensi leivä pässii koht ja aloin perraija takaperi sitä aitua koht mist miun olj tarkoitus männä ylj. Pässi tulj kiltist peräst ja nuoleksi leipiä. Mie sain kaikes rauhas männä aijast ylj, pässi jäi nuoleksimmua huulijua.

Mie jatkoin matkua kottii, mut nyt alko vähä eppäilyttä jot mitehä täs oikei miul käyp. Tulluokoha tuas "Koivunieme herra" kylliä? Kylhä koton vähä ihmettelliit jot mite tämä leivä piälys on näi liukas. Mie en uskaltant käyvä mittiä selvittämiä jot en paljastais mite asja olj. Nii pässi nuoleksima leipä tulj syötyy eikä kukkua kuolt, ei tult ies kipijäks. Vast aikoi peräst mie uskalsi paljastua, minkä takkie se Vasulast lainattu leipä olj nii märkä ja liukas.

Nauruks se sit män jo koko juttu.

Tämä on meijä kana muna!

Elettii 1930-luvu alkuvuosii ko tämä juttu sattu mist nyt kirjutan. Vanhemmat ihmist muistuat, mite likekkäi rakennukset olliit Vaskela kylä keskukses. Likekkäist rakennukset ja kanat o tiä jutu juuret.

Kesä aikan kanat kuleksiit vappuast ulkon, usjast nuapuri puolelkii. Pessiikii tekkiit usjast nuapuri rakennuksi.

Heimola (Heikki) kanat joskus tekkiit pessiäse meijä kujaluhtii ja siint tulj Mari taholt eppäilyksii, jot meijän käyttöit heijä kannoi tuotteita. Äksyluontone issäin kimpuantu perättömäst syyttelyst ja sano jot kaik Heimola kannoi munat, mitä ne tekkyöt meijä puolel, suap särkii. Miekii satuin kuulemua sen miäräykse ja piäti toimii sitä mukkaa.

Satuin sit yhten päivän olemua kartanol ko heimoloisii kana lentiä tupsaht meijä liäväluhist muaha ja alko kotkottua. Miul syytytti jot nyt se pahus on tuas käynt munimaskielletyl aluiel. Siint paikast mie läksi etsimiä sen pessiä. Kova etsimine sän olj ko paljo olj olkiloj ja heinii ja suurha se olj alakii. Mut oljha miul aikua ja intuo sitä enemä. Oljha iessäpäi erittäi jännittävä homma, jos sattuis pesän löytämiä. Sais rikkuo munnii oikei luvu peräst.

Oikei kauva ko etsin ni löytyhä se pesä viimisel. Oljkii hyvä tuur, siin pesäs olj kakstoist munnua. Otin piästän lätsähatun ja mäti munat siihe. Tulin allua luhist ja aloin tutkii, mikä o Heimola kana muna ja mikä meijä. Olin kuult jot ne voivat munnii sammoi pessiikii. Ain ko tunnistin munan ni sanoin: Tämä o Heimola kanamuna ja tämä o meijä kanamuna, ko silt näytti. Ihme ja kumma. Niist munist ei olt ko yks ainova meijä kana tekemä, sekkii sattu viimiseks. Olin hyvillään jot niist munist ei ainakkua tule ermielisyttä. Hyvil mieli vein sen meijä munan tuppua. Läksin sit tuas ulos omil reissuloillein.

Sit ko mie tuli kottii ni alettii miult kysellä jot uot sie tuont tiän munan tuppua. Tietyst mie hyvi ylpjän aloin selitellä sitä tarinua. Mut sitä miun ei ois pitänt tehä. Ei auttant miu selvitykseis jot niihä olj puhe, Heimola kanamunat suap kaik särkii. Ja tuas tanssi "Koivunieme herra" miu pepullain!

Tätä tarinua ei uo kirjoitettu juorumieles vua sen takkie, mite viäri voijua ajatukset tulkita.

*Johannes (Jussi) Koskinen
vuonna 1929 ratsuväessä
Haminassa.*

*Nikolai Jokiranta
asevelvollisena 1920luvun
alussa.*

*Nikolai (Mikko) Heimonen oli
ratsuväessä Lappeenrannassa
1930-luvun alussa.*

Eino Heikinpoika Koskinen.

Ville Laurila ja Pekka Iljin Paloniemestä sotaväessä vuonna 1920.

Vaskela muodosti yhdessä Lapanaiisten ja Raajun kanssa Metsäpirtin suojeluskunnan toisen konekiväärijoukkueen 1920-luvulla.